

we 't dus hierin samen eens met V., dat de mensch onsterfelijk is. Hoe is dat onsterfelijkheid dan ook noemt".

Ook Marx betreurt den oorlog aan de V.U.:

Zooals gij weet, was er voor de jongste synode onze kerken en tijdens die synode eenig gerucht over ongerustheid in onze kerken over allerlei vreeselijke dwalingen, die ons kerkelijk leven weer zouden bedreigen.

Ik moet eerlijk zeggen er weinig van te hebben bemerkt.

Even later:

Prof. Hepp doet aanhalingen uit geschriften, hij citeert, maar hij zegt niet van wien hij citeert en uit welk werk. Zijn citeeren kan toch navraag lijden?

Ik ken toevallig de geschriften en weet de citaten thuis te brengen, maar ernstige mensen, die dit niet konden, zullen toch zeggen: voor ik zoo krachtig wil veroordeelen als Prof. Hepp zulks doet, zou ik toch gaarne weten wie bedoeld worden en wat zij hebben geschreven.

Wanneer men tegen iemand zulke ernstige beschuldigingen inbrengt als Prof. Hepp zulks waagt, moet hij die beschuldigingen goed fundeeren en elke bewijspiaats, die hij noemt, moet kunnen worden geverifieerd.

Men kent het woord: geef mij twee regels schrift en ik zal u aan de galm helpen. Men zou de uitdrukking kunnen versterken door te zeggen: geef mij een paar citaatjes uit een geschrift van U en de galm staat gereed. Maar het zou niet de eerste keer zijn, dat de galm, die iemand oprichtte, ten slotte voor hem zelf bestemd bleek te zijn.

Als wij nu eens gingen zoeken naar citaatjes uit Prof. Hepps geschriften met dezelfde vooropgezette bedoeling om hem te laten hangen, dacht dan iemand dat dit niet lukken zou?

Daarna:

Het is mij onbegrijpelijk, dat het Prof. Hepp moeilijk kon vallen, in degenen, die hij bestrijdt, volslagen medestanders te zien. Daar is in wezen over den rijksten troost voor het kind van God, die er ligt in de verzekering van zijn zalige toekomst geen verschil.

Het gaat alleen om de vraag hoe men dezen troost het best onder woorden kan brengen. Hoe men in dat spreken over die dingen het dichtst blijft bij de Schrift.

Dus is het louter een woordenkwestie, naar gij meent, zal men mij vragen?

Ik antwoord: zoo is het, maar daarom is deze kwestie niet onbelangrijk.

Prof. Dr K. Dijk maakt in „De Bazuin" enkele opmerkingen:

In de eerste plaats deze, dat ik met deze scribenten (de predikanten van Assen) dezen gang van zaken ten zeerste betreur en het meer dan jammer vind, dat tot deze inmenging van de liberale pers in onze kerkelijke zaken aanleiding is gegeven.

Even verder (nadat Prof. Dijk heeft geconstateerd, dat de onrust NU gaat heerschen (ook door het Ned. Chr. Persbureau):

Ten tweede merk ik op, dat hierin niet onschuldig is de methode, welke Prof. Hepp in zijn brochure volgt, waar hij n.l. geen namen noemt en allerlei anonymi bestrijdt. Ik weet wel, dat hij dit doet om allen schijn te vermijden alsof hij het op bepaalde personen gemunt heeft en alle aandacht te leiden tot de zaak, waarom het gaat, maar hoe langer hoe meer betreur ik deze methode. Zij heeft ook ongunstige resultaten. Zij heeft tengevolge, dat onze menschen angstig worden; dat ze gaan raden, vermoeden en... verdenken; dat ze dezen niet meer vertrouwen en genen verketteren; dat ze bij het beroepingswerk achterdocht gaan koesteren en... er vrees komt over de gemeenten. Zij is voorts oorzaak hiervan, dat men te weinig concreet de dingen voor zich ziet en zich voorstellingen gaat vormen, welke kant noch wal raken. Indien Prof. Hepp wist, welke conclusies uit zijn brochure worden getrokken, zou hij misschien schrikken, want men meent, dat er onder ons predikanten zijn, die leeren dat dood dood is; dat de ziel een soort zielelaap doormaakt; dat van een voortbestaan geen sprake is, en Prof. Hepp weet maar al te goed, dat dit laatste door degenen, die hij bestrijdt, niet geleerd wordt. En zijn methode heeft ook tengevolge, dat niemand der aangevallenen zich verantwoordt of verdedigt, want wie staat nu op om den volke te verkondigen: die gevaarlijke leeringen zijn van mij? Zulk een onthulling is van niemand te verwachten.

Voorts wijs ik er op, dat nu reeds de critiek haar stem verheft, dat de meeningen der betrokkenen niet geheel zuiver zijn weergegeven, dat Prof. Hepp, hoe hoffelijk en ernstig, hoe degelijk en scherp belijd zijn brochures ook zijn, niet voldoende recht doet weervaren aan het gevoelen, dat hij als een gevaar voor ons gereformeerde leven den volke voorstelt, en dat daarom het debat vertroebeld wordt; een critiek, welke dan eerst ten volle tot haar recht kan komen, indien de aangevallenen zelf zich gaan verdedigen, maar... dit is door de anonimiteit onmogelijk gemaakt.

En eindelijk moet mij dit van 't hart, dat ik het juist had gevonden, indien Prof. Hepp, die een van de acht deputaten der Gen. Synode is, met het bekendmaken van zijn standpunt gewacht had; hij grijpt thans op den arbeid van deze Commissie vooruit: hij zegt ons nu reeds hoe het is en hoe het zijn moet; hij spreekt van ernstige bezwaren en kerkelijke tucht, en terwijl hij reeds publiceert en met zijn brochures doorgaat, wachten wij op onze kerkelijke deputaten, die druk bezig zijn deze zaken voor... de Synode van 1939 klaar te maken. Het is wel vreemd. En ik vermoed, dat straks een der andere deputaten tegen den eerstgenoemden ingaat, en de deputaten elkander buiten de muren bevechten, terwijl zij daarbinnen werken tot den vrede der kerken.

De „School met den Bijbel" (dhr L. v. d. Zweep) schrijft:

Of dit geschrift impressionistische abacadabra is of bestand tegen een logische analyse, kan ik niet beoordelen. De slotsom, waartoe de hooggeleerde schrijver komt, dat er een afwijkend gevoelen niet slechts van een gangbare opvatting, doch van de Gereformeerde belijdenis bestaat, achten we ontoelaatbaar voorbarig. Daarom is het zeer te betreuren, dat dergelijke geschriften thans het licht zien.

„De Wakker" zegt:

Jonge menschen komen ter catechisatie, en vragen hun dominee: „is de ziel nu onsterfelijk, ja dan neen?". Het was voor eenige dagen, dat mij een achtenswaardig ambtsdrager ontmoette, die ook sprak over den invloed van de Gereformeerde Kerken en van het „puurste heidendom" in die kerken.

Nu zij men hier toch niet al te voorbarig in zijn oordeel.

Even verder:

Wanneer men nu al dadelijk spreekt van „het puurste heidendom" dan lijkt mij dit toch wat al te onbekookt.

Wij moeten niet vergeten, dat wij een eeuw lang in de zielkunde ons hebben beholpen met materiaal uit de school van het — heidendom (Aristoteles) en dat zelfs onze Gereformeerde Vaders in hun strijd tegen het voluntarisme een richting in de psychologie hielden, die grenade aan het intellectualisme. Wij hebben, w e t e n s c h a p p e l i j k, eeuwen aaneen geëerd, op wat traditie ons heeft nagelaten.

Tenslotte:

Ik kan hierop niet verder ingaan. Al moeilijker wordt het, zodra het substantiebegrip wordt gesteld. Maar wel wil ik waarschuwen, dat men niet al te spoedig komt tot de conclusie, die wij hier en daar al gehoord hebben: Hoe vreeselijk toch, in die Gereformeerde Kerken. Het wordt daar puur heidendom, puur materialisme, ze loochenen de onsterfelijkheid; dood is dood.

De wijsheid wacht en hoort.

De H. K. Vellenga in „Geref. Kbl. Drenthe en Overijssel", meent,

Dat men zich in zijn behandelingsmethoden van een zaak moet voegen naar eenmaal door bevoegden vastgestelde richtlijnen.

Dat geldt ook ten aanzien van de behandeling der verschijnselen van „dreigende deformatie".

Wanneer de kerk in synode zelf een gedragslijn ter behandeling van de leergeschillen heeft vastgesteld behoort men zich daaraan te houden in den zuiversten zin van het woord.

Daar houdt men zich niet aan als men handelt als Prof. Hepp.

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Op de straten van Askalon.

Hooggeachte Redactie,

Nu U aan het ingezonden stuk van de Asser predikanten De B. A. Bos en De D. Scheele een plaats hebt willen inruimen, vergunne U mij een enkele opmerking in het midden te brengen:

We zullen het er over eens zijn dat het zijn nut heeft als over onze kerken in de niet-christelijke pers juist berichten en mededeelingen verschijnen. Maar de vraag mag gesteld, welk belang er mede gediend is als alle verschillen en controversen die in elken levenskring, dus ook in de onze gevonden worden, breed worden uitgemeten in allerlei organen buiten onzen kring. Ik wil dat met nadruk wraken, wij noch de objectiviteit, die men voor het publiceeren er van aanvoert noch de zaak zelve er door gediend wordt.

De directie van „De Banier", het dagblad van De Kersten, heeft dezer dagen aan een onder ons in de Geref. kerkelijke wereld niet geheel onbekend Journalist een brief gericht van verwijt, dat hij de in dat orgaan verschenen artikelen over het „heidendom" in de Geref. Kerken niet tot een bericht heeft verwerkt en in de pers gedistribueerd. Die Journalist heeft geantwoord, dat zijn consciëntie hem zulks verbood en hij niet bereid was als mede-christenen voor „heidenen" werden uitgescholden dat verder te brengen. Het antwoord luidde, dat er dan toch wel een objectievere instelling was die dat wel deed, n.l. het z.g. Ned. Chr. Persbureau. De betrokken Journalist antwoordde, dat de directeur van dat bureau dat met eigen consciëntie moest uitmaken, maar dat deze Journalist bleef weigeren. Als men in onze kringen zich ergert en terecht, aan het boodschappen van onze onderlinge verschillen op de straten van Askalon, dan wil ik daarop antwoorden: Gij hebt gelijk, maar een van uw eigen menschen doet dat elken dag. De bulletins van het z.g. Ned. Chr. Persbureau, een particuliere instelling van een niet meer in actieven dienst zijnden predikant onzer kerken, bevatten schier elken dag allerlei mededeelingen van onoverwinnelijke schermutselingen onder Geref. theologen en er zijn dagbladen in ons land die er kolommen van opnemen. Ik heb de bewijzen in ruime mate voor het overleggen.

Daartegen wil ik een protest laten hooren en ik zou gaarne zien, dat allen die zich over deze schandaal-journalistiek terecht verontwaardigd betoonen en die op welke plaats dan ook eenigen invloed oefenen, mede daartegen hun stem verheffen. Tevergeefs zal men in eenig orgaan waaraan Geref. menschen medewerken of

waarvan zij de leiding hebben, zooveel critiek en tendentieuze berichtgeving van en over andere Kerken vinden als tegenwoordig — dank zij het afkeurenswaardig intermediair van bovengenoemd bureau — verschijnt in niet-Geref. organen. Dat is onze eere. En niemand onzer moet onder welke schoonschijnende redeneering ook van voorlichting etc. zich laten verleiden tot het publiceeren van zaken die voor Jan Publiek kostelijke aanleiding zijn om eens heerlijk te gnauwen over die kibbelende theologen in de Geref. Kerken. Zulks kan niet behooren tot de voorlichtende taak van welke instelling of publicist ook.

U dankzeggend voor de verleende plaatsruimte.

Hoogachtend,

Uw abonné,

W. C. F. SCHEPS

Journalist.

's-Gravenhage, 27 Febr. 1937.

Naschrift. „De Banier" is nog brutaler, dan ik vermoedde. Intusschen raken we met al zulke „interkerkelijkheid" al verder van huis. Ook met het „interkerkelijke" persbureau, als dit doorgaat met het aan den verkeerd kant plaatsen van zijn sympathieën, niet zonder duidelijke openbaarmaking van die sympathieën. Het gebruik van het woord „christelijk" wordt tegenwoordig zonder eenig „zelfonderzoek" verkregen. Men verstaat eronder: in overeenstemming met de maas dergenen, die christenen heeten. De Kersten noemt zich christen; ergo, als hij klankklaren onzin laat drukken, geven we het verder, indien het zoo uitkomt. En zoo worden de christenen ook in hun ouden mensch geprolonged, en Christus wijkt al verder uit het gezicht.

Bovenstaande was reeds geschreven, toen dr v. d. Vaart Smit mij een afschrift van een brief zond, door hem geschreven aan den heer Algra. Waar deze brief voor publicatie bestemd werd, ben ik niet onbescheiden als ik dit ontstellende deel er uit citeer:

In de derde plaats, aangaande „verknippingen" in 't stuk (op welke prof. dr K. Schilder doelde) deel ik U beleefd mede, dat deze in dit geval geschied zijn op verzoek van de inzeggende groep zelve.

Het blijkt dus, dat „De Banier" eerst zelf onzin schrijft, en dat dan later het persbureau waarvan dr v. d. V. S. directeur is, op verzoek verder doorgeeft wat dit orgaan als „editio castigata" gepubliceerd wil zien. Het mag daardoor nog feller in zijn onzin zijn (wat dr v. d. V. S. bizonder goed wist), toch wordt het doorgegeven. En met een onderschrijftje voorzien, dat aan de onwaarheden nog te meer relief geeft. Als we daarvoor een persbureau moeten hebben, dan mis ik het liever. K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Drietal te:

Berkum (Ov.): Cand. D. S. A. Hagenbeek te Vlaardingen. Cand. W. J. Meister, hulppred. te Laren en Cand. A. R. Boukema, hulppred. te Heemse.

Tweetal te:

Oosterbeek: D. Scheele te Assen en J. Weggemans te Beetsum.

Beroepen te:

Nieuw-Beets: Cand. D. A. Zijlstra, hulppred. te Mechelen. Oosterbeek: D. Scheele te Assen.

Aangenomen naar:

Bruckelen: M. de Goede te Capelle a. d. IJssel. 's-Gravenhage-West: L. Oranje Cz. te Groningen. Nunspeet: M. J. van Dijken te Oostkapelle. Ter Aar: Cand. N. Warner, hulppred. te Hardenberg.

Bedankt voor:

Bierum: B. Holwerda te Kantens.

Afscheid van:

Laren: J. Verkuyt. Tekst: Ef. 3:14—21.

„GEREFORMEERDE KERKEN IN H. V."

Intrede te:

Hilversum: E. L. Smelik. Tekst: 1 Thess. 5:6.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Borsssele en te Bruinisse: P. Honkoop te 's-Gravenhage.

Bedankt voor:

Aagtekerke-Oostkapelle: H. Ligtenberg te Lisse.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Amsterdam: M. G. Gerritsen te Amersfoort. Kerkdriel: A. Kentie te Haamstede. Nijland: R. Bijlsma te Eexta. Ootmarsum (toez.): Cand. T. H. J. Nijland, hulppred. te Leeuwarden. Zaamslag: P. W. Korevaar te Biggekerke. Zelhem: O. Huistra te Midwolda.

Aangenomen naar:

Bruckelen: K. J. v. d. Berg te Amersfoort. Emmer-Compascuum (toez.): R. Bijl te Drogham. Leersum: H. A. Jellema te Grijpskerke. Middelhamis: L. Blok te Brandwijk. Oudega (W.) (toez.): Cand. C. Aalders, hulppred. te Wijk aan Zee en Duin.

Bedankt voor:

Elim (Dr.): H. de Lange te Nes (W. D.). Neerlangbroek: L. Blok te Brandwijk. Wezep: T. H. Oostenbrug te Goudak.

Intrede te:

Wückel: Cand. G. J. Hintzbergen. Tekst: Richt. 7:11a.

Afscheid van:

Balk: H. G. Groenewoud. Tekst: Col. 1:23a en 1 Pet. 5:10 en 11.

Medewerker
Bruggen
Mevr.
Dr. B.
Drs. J.
Ernelo-
's-Grav-
Philade-
Ds F.

Alle stu-

Prof. I.

Zij, die
ontvanger
nummers

INHOUD: H.
Uit de Schri-
21.) — Kerk-
Hepp en de
heeft Prof.
raadselen.
handboek.
van Nazare-
Paalmen. IV
Kuypers jon-

HO

De hoofd-
was: alle
logisch. W.
werk niet
deze werke-
Gods, die
in afwach-
wier werke-
komen van
loon). Hij
de toekom-
Die in ons
Zijn welbe-
Wanneer
logisch mo-
schrijven v
daaronder
in het bel-
Wij tracht-
zelden, wat
tijds". Zo
„paaschsto-
spreken va
logisch pre
Gods aan
zijn histori-
crete gebod
in Jezus Cl
gelie-predik-
zoening, m
te gaan ir
weer aan
en Souvere
immer van
in 't paradi
Wij zoud
prediking
dat er we
Christus) d
in Christus
gebleven (v
zal overvlo
dien zal g
En nu m
prediking
op dezen
weer in Chn
den nieuw
keeren tot
weer te we
die ons va
in Christu
zich-bekeer
maar al t
ik noemen